

забезпечує створення, реалізацію й оцінювання творчо-інноваційних освітніх проєктів різних рівнів і в змінних умовах, спрямованих на розв'язання стратегічних завдань освітньої галузі та якісної професійної підготовки здобувачів освіти.

Список використаних джерел:

1. Кравець С. Г. Особливості розвитку проєктної культури педагогічних працівників закладів професійної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. 2022. № 3(1) (50). С. 245–251. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733591/>.
2. Метод проєктів: традиції, перспективи, життєві результати: практико-зорієнтований збірник / наук. ред. І. Г. Єрмаков. Київ : Департамент, 2003. 500 с.
3. Професійний стандарт «Педагог професійного навчання». Наказ Інституту професійної освіти Національної академії педагогічних наук України від 29.12.2022 року № 38-ОД. <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/pedagog-profesijnogo-navcanna-2>.
4. Українська культура : лекції / за ред. Дмитра Антоновича. Київ : Либідь, 1993. 592с.

КУРЕПІН В'ячеслав

*канд. екон. наук, доцент, Миколаївський національний аграрний університет,
Миколаїв, Україна*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Визначено актуальні проблеми модернізації та адаптації, реформування професійної (професійно-технічної) освіти з метою приведення її до єдиних стандартів та критеріїв в умовах воєнного стану. Визначаються стратегічні підходи до вирішення проблем професійної освіти, її ролі і місця щодо потреб економіки країни в умовах війни.

Ключові слова. Професійна освіта, воєнний стан, академічна мобільність, робітничі професії, освітні послуги, першочергові потреби.

ACTUAL PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE FUNCTIONING OF PROFESSIONAL (PROFESSIONAL AND TECHNICAL) EDUCATION IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Abstract. Current problems of modernization and adaptation, reforming of professional (vocational and technical) education with the aim of bringing it to uniform standards and criteria in the conditions of martial law are identified. Strategic approaches to solving the problems of professional education, its role and place in relation to the needs of the country's economy in the conditions of war are defined.

Keywords. Vocational education, martial law, academic mobility, labor occupations, educational services, priority needs.

Останні роки один за одним виклики змусили освітян адаптуватись та перелаштувати свою роботу на дистанційний режим. Але нові виклики, які принесла війна в Україну [1, с. 81]: руйнування освітньої інфраструктури, вимушене переселення учнів та педагогів по всій Україні та за її межі, у більш безпечні місця, навчання в нових для себе умовах через відсутність світла та інтернету, повітряні тривоги, бойові дії, окупацію, погіршили ситуацію. Такі причини як втрата контингенту учнів, педагогічного й викладацького складу, порушення безперервності освітнього процесу, зменшення видатків державного та місцевих бюджетів змушують ще більш підлаштовуватися, адаптуватися та змінюватися.

У нових реаліях керівництву закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗПТО), як ніколи, важливо попри все підтримувати якість освітньої діяльності закладів. Необхідно підкреслити, ще до війни існував дефіцит кваліфікованих робітників у різних сферах діяльності. Актуальність робітничих професій зростає і набуває значимості у теперішній час [2, с. 88]. Економіка держави та сучасний ринок праці буде вимагати висококваліфікованих спеціалістів у сфері будівництва, ремонту автомобільного транспорту, обслуговування тощо.

Тому, попри все, освітній процес необхідно продовжувати з використанням усіх доступних форм: онлайн – із застосуванням ІТ-технологій і дистанційного доступу [3, с. 79] на територіях, близьких до місць бойових дій, офлайн – на територіях, віддалених від місць боїв, у змішаному режимі.

Докладаючи зусилля у забезпеченні першочергових потреб економіки країни у кваліфікованих робітничих кадрах в ході її відбудови/відновлення треба забезпечити підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) в цих екстремальних умовах, за рахунок адаптованості освітніх програм та строків навчання до потреб роботодавців, налагодження зв'язків закладів професійної (професійно-технічної) освіти з бізнесом, які були призупинені через припинення діяльності підприємств.

В умовах військової агресії П(ПТ)О України зазнала шалених втрат, що істотно впливають на її суб'єктів, інфраструктуру, механізм функціонування. Учасники освітнього процесу, опинившись в епіцентрі бойових дій, зазнали та зазнають значних психічних і фізичних травм. Рятуючись від війни та нестерпних умов існування (відсутність питної води, електрики тощо) молодь на сході та півдні України покидає рідні оселі, наражаючись на великий ризик розлучитися із сім'єю, втратити батьків, зазнати насилля. Більшість із них пережила надзвичайно травматичні події. Така молодь потребує допомоги в сфері захисту дітей та психосоціальної підтримки і це є серйозною проблемою [4, с. 19], що створює перепони на шляху забезпечення якості освіти.

Зміни, про які ми згадали вище, наближають П(ПТ)О до реалій війни та сучасного ринку праці. Новації будуть сприяти зниженню рівня безробіття й забезпечать швидку перекваліфікацію тих, хто втратив роботу. Зміни вже передбачають можливість:

- здобування професійної освіти у будь-який час за кошти бюджету без здобуття повної загальної середньої освіти;
- зарахування на навчання незалежно від місця реєстрації;
- здобути за бюджетні кошти освіту за іншою професією до завершення навчання при певних умовах (стан здоров'я за яким не можливо виконувати роботу за отриманою раніше професією, забезпечення потреб держави (регіону) у кваліфікованих робітниках);
- здобути безоплатно другу робітничу професію після здобуття попередньої професії, за певних умов;
- здобуття за короткостроковими програмами часткових професійних кваліфікацій під конкретні потреби країни;
- пройти перепідготовку та підвищення кваліфікації відповідно до сучасних потреб держави.

До того ж, місцеві органи влади позбавлені можливості від необґрунтованої реорганізації чи ліквідації закладів П(ПТ)О, механізм убезпечення діє протягом 10 років. Здобувачі та викладачі закладів професійної (професійно-технічної) освіти отримали від держави відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації. Відповідні зміни 14.04.2022 були внесені у Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації деяких категорій громадян [5, с. 3].

За рішенням Акредитаційної комісії України від 18.03.2022, протокол № 144; наказ МОН від 19.03.2022 № 263 урегульовано питання атестації закладів П(ПТ)О, а саме: продовжено дію сертифікатів про атестацію на період дії воєнного стану.

Здобувачі П(ПТ)О мають можливість отримувати освітні послуги незалежно від фактичного місця перебування в межах України, навчаючись дистанційно в будь-якому закладі П(ПТ)О під час дії воєнного стану. Внутрішня академічна мобільність здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти надає право, отримуючи освітні послуги, проходити навчальну/ виробничу практику, одержувати стипендію та всі інші соціальні виплати згідно із законодавством (наказ МОН від 26.03.2022 № 273, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20 квітня 2022 р. за № 437/37773). Більш того, здобувачі та педагогічні працівники з травня 2022 року мають можливість брати участь в програмах міжнародної академічної мобільності.

З початку війни деякі заклади П(ПТ)О призупиняли свою діяльність, але через деякий час залежно від конкретної ситуації в регіонах продовжили освітню діяльність у очному, дистанційному, змішаному або індивідуальному форматі. Виконуючі рекомендації МОН щодо організації освітнього процесу, за допомогою технологій дистанційного навчання [6, с. 133] учні випускники закладів П(ПТ)О виконали теоретичну частину освітньої програми. Практичну частину підготовки, завдяки внесених корективів до змісту поурочно-тематичних планів, переліку навчально-виробничих робіт, навчальних програм, вони здобули шляхом неформальної освіти на підприємствах України та за кордоном. Результати виробничої практики мали бути підтверджені відповідним листом керівника цього підприємства. Державну кваліфікаційну атестацію було проведено з використанням технологій дистанційного навчання, під час атестації здобувачів атестували за досягнутим рівнем кваліфікації.

З метою швидкого виходу на ринок праці, у період дії правового режиму воєнного стану, нагальною стала потреба в короткотермінових курсах. Цими курсами можуть скористатися та здобути часткові кваліфікації молодь, доросле населення, внутрішньо переміщені особи, інші.

Отже, незважаючи на складні умови, в яких знаходиться наша країна, сьогодні модернізація та адаптація, реформування професійної (професійно-технічної) освіти з метою приведення її до єдиних стандартів та критеріїв не тільки продовжується а й приносить перші позитивні результати щодо забезпечення першочергових потреб економіки країни у кваліфікованих робітничих кадрах в ході її відбудови та відновлення.

Список використаних джерел:

1. Піндера М. Екологічна безпека територій у зоні бойових дій. *Молодь, наука, бізнес* : матеріали Всеукр. інтер.-конф. здоб. вищ. освіти і мол. учених, м. Миколаїв, 5–6 жовтня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 81–83. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11861>.
2. Гуменний М. В. Професійне навчання запорука підвищення конкурентоспроможності персоналу на ринку праці. *Участь молоді у розбудові агропромислового комплексу України* : 32-ї студентської науково-теоретичної конференції, м. Миколаїв, 18–20 березня 2020 р. Миколаїв : МНАУ, 2020. С. 87–90. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/7026>.
3. Курепін В. М., Марченко Д. Д. Використання дистанційного навчання в освітньому процесі спеціальних груп закладів професійної (професійно-технічної) освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2021. № 2(2). С. 73–84. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2\(2\)-73-83](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2(2)-73-83).
4. Іваненко В. С. Стресостійкість, як вид психологічної особистості. *Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості* : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 18-20. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12066>.

5. Про внесення змін до статті 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» щодо відстрочки від призову на військову службу під час мобілізації деяких категорій громадян : Закон України від 14.04.2022 р. № 2196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2196-20#Text>.

6. Курепін В. М., Синякова В. С., Ус С. В. Організація освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти на період карантину. *Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві* : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18–20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 132-135. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/8129>.

КУРОК Віра

д-рка пед. наук, професорка, пані член-кореспондент НАПН України,

завідувачка кафедри технологічної і професійної освіти,

ХИМАН Галина

аспірантка кафедри технологічної і професійної освіти,

Глухівський Національний педагогічний університет імені Олександра Довженка,

Глухів, Україна

СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА АРТ-ТЕРАПІЇ

Анотація. У статті проаналізовано арт-терапію як засіб розвитку особистості та її творчого потенціалу; як технологію, що застосовує спонтанну образотворчу діяльність; як особливу форму психотерапії; як терапію, змістом якої є художня творчість людини.

Ключові слова: арт-терапія, образотворче мистецтво, психотерапія, особистість.

ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF ART THERAPY

Abstract. The article analyzes art therapy as a means of developing the personality and its creative potential; as a technology that applies spontaneous visual activity; as a special form of psychotherapy; as a therapy, the content of which is the artistic creativity of a person.

Keywords: art therapy, fine arts, psychotherapy, personality.

Арт-терапія сьогодні – це напрям сучасної психотерапії, що стрімко розвивається та стає все популярнішим у професійному середовищі як за кордоном, так і в нашій країні. Цей метод використовується з метою терапевтичного впливу на індивідуум та для розв'язання діагностичних, корекційних, психопрофілактичних завдань. Трансформація соціально-політичної, економічної, культурно-інформаційної сфер, суспільства в цілому стимулює розвиток арт-терапевтичних технологій педагогічного та соціально-психологічного спрямування. Важливо відзначити значний профілактичний, психокорекційний та виховний ефект занять арт-терапією. Все частіше арт-технології використовуються в освітньому процесі на різних рівнях здобуття освіти, в тому числі, і як профілактичний засіб здорового світосприйняття та способу життя.

Особливості становлення та розвитку арт-терапії розглядалися в працях О. Вознесенської, О. Медведєвої; арт-терапевтичні можливості видів мистецтва в соціальній сфері висвітлили Н. Клименюк, І. П'ятницька-Позднякова, О. Сорока; присвячені впливу психокорекційного та психотерапевтичного потенціалу мистецтва й художньо-творчої діяльності на гармонійний розвиток дитини; проблеми взаємозв'язків емоцій та творчості розглядала О. Брюховецька; практичні аспекти застосування арт-терапії в освітньому процесі майбутнього педагога досліджували В. Драганчук, Л. Лебедєва, Е. Медведєва, О. Федій; окремі аспекти використання арт-терапевтичних методик в освіті вивчали У. Дутчак,